

НИКИФОРОВ А. С.,

аспірант кафедри кримінально-правових
дисциплін

(Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ORCID 0009-0000-6110-8902

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.112>

ПОНЯТТЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У науковій статті досліджено поняття неправомірної вигоди в кримінальному праві України. Автор звертається до ключових положень кримінального законодавства, в якому визначено ключові положень щодо неправомірної вигоди, її тлумачення і визначення, а також притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб. Дослідником звернено увагу на ключові елементи поняття неправомірної вигоди, їх кореляцію із міжнародним законодавством.

Останні світові тенденції у сфері удосконалення правових інструментів визначають за пріоритет подолання корупції на глобальному рівні. Однак поряд з цим чимало теоретиків вказують що для того, щоб подолати значні обсяги вчинення правопорушень у сфері отримання неправомірної вигоди або її пропозиції, слід звернутися до теоретико-прикладних положень. Розуміння природи неправомірної вигоди, її основних властивостей і особливостей значно впливатиме на ефективність боротьби з цим негативним явищем в сучасній правовій культурі України і світу.

Доведено, що поняття неправомірної вигоди в кримінальному праві України досить диференційоване, а його розуміння ускладнюються ще також поліфонією його структурних елементів. Структурні елементи вказаного терміну також повинні бути розкриті та пояснені належним чином, оскільки на практиці виникає чимало проблемних питань в результаті неправильного застосування положень чинного антикорупційного законодавства і в кращому випадку це призводить до порушення принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Зважаючи на це, доцільно звернути увагу на дослідження фахівцями в галузі антикорупційного правозастосування положень чинного Закону України «Про запобігання корупції» та наявні розбіжності із нормативно-правовим актом, який втратив чинність. Також досить важливим аспектом є і залишається формулювання роз'яснень не тільки порядку застосування, але й походження термінопонять із загальним поняттям «неправомірної вигоди», їх зв'язки з іншими правовими категоріями. Також не менш важливим є дослідження наукової позиції щодо розуміння неправомірної вигоди, порядку і правил протидії корупції в Україні у відповідності до європейських стандартів.

Ключові слова: *неправомірна вигода, тлумачення поняття, дефініція, кримінальне право України, корупція, реальний та потенційний конфлікт інтересів, зловживання впливом.*

Nykyforov A.S. The concept of unlikely benefit in the criminal law of Ukraine

The scientific article examines the concept of unfair benefit in the criminal law of Ukraine. The author refers to the key provisions of criminal legislation, which define the key provisions regarding unfair benefit, its interpretation and definition, as well as bringing guilty persons to criminal liability. The researcher draws attention to the key elements of the concept of unfair benefit, their correlation with international law.

The latest global trends in the field of improving legal instruments determine the priority of overcoming corruption at the global level. However, along with this, many theorists indicate that in order to overcome significant volumes of offenses in the field of obtaining unfair benefit or its offer, one should turn to theoretical and applied provisions. Understanding the nature of illicit gain, its main properties and features will significantly affect the effectiveness of combating this negative phenomenon in the modern legal culture of Ukraine and the world.

It has been proven that the concept of illicit gain in the criminal law of Ukraine is quite differentiated, and its understanding is also complicated by the polyphony of its structural elements. The structural elements of the specified term should also be disclosed and explained properly, since in practice many problematic issues arise as a result of incorrect application of the provisions of the current anti-corruption legislation and, in the best case, this leads to a violation of the principle of inevitability of criminal liability. In view of this, it is advisable to pay attention to the study by specialists in the field of anti-corruption law enforcement of the provisions of the current Law of Ukraine "On Prevention of Corruption and existing discrepancies with the regulatory legal act that has lost force. Also, a rather important aspect is and remains the formulation of explanations not only of the procedure for application, but also of the origin of the terms with the general concept of «unlawful gain», their connections with other legal categories. Also no less important is the study of the scientific position on the understanding of unlawful gain, the procedure and rules for combating corruption in Ukraine in accordance with European standards.

Key words: *unlawful gain, interpretation of the concept, definition, criminal law of Ukraine, corruption, real and potential conflict of interest, abuse of influence.*

Вступ. Останні світові тенденції у сфері удосконалення правових інструментів визначають за пріоритет подолання корупції на глобальному рівні. Однак поряд з цим чимало теоретиків вказують що для того, щоб подолати значні обсяги вчинення правопорушень у сфері отримання неправомірної вигоди або її пропозиції, слід звернутися до теоретико-прикладних положень. Розуміння природи неправомірної вигоди, її основних властивостей і особливостей значно впливатиме на ефективність боротьби з цим негативним явищем в сучасній правовій культурі України і світу.

Вирішенню різних організаційно-правових проблем корупційної злочинності та вдосконаленню вітчизняного антикорупційного законодавства присвячено праці В. Б. Аве'рянова, Ю. В. Бауліна, С.Г. Брателя, О.М. Бандурки, О.Ю. Бусол, Б.М. Головкина, О.М. Джужі, О.Ю. Дрозда, А.П. Закалюка, М.В. Калатура, А.Т. Комзюка, О.М. Костенка, А.О. Левчук, О.М. Литвинова, І.О. Лугового, О.А. Мартиненка, М.І. Мельника, І.Д. Пастуха, О.П. Рябченко, В.В. Сокурєнка, В.М. Трепака, Т.В. Хабарова, В.В. Чернея, В.І. Шакуна, С.О. Шатрави та інших.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження поняття неправомірної вигоди в кримінальному праві України.

Результати дослідження. Поняття «неправомірна вигода» останнім часом досить актуальна в рамках кримінального законодавства, оскільки антикорупційні тенденції набувають дедалі більшого пріоритету у векторі державної політики. Саме тому, починаючи будь-яке дослідження, існує необхідність у висвітленні основних складових понятійно-категоріального апарату зазначеного розділу. Ми звернулися до окремих нормативно-правових актів, які регламентують основні положення антикорупційного законодавства. Зокрема, слід звернути увагу на те, що 1 вересня 2016 року втратив чинність Закон України № 3206-VI «Про засади запобігання і протидії корупції», в якому вперше розкрито поняття «неправомірна вигода», однак законодавець досить умовно підійшов до тлумачення цього поняття,

зазначивши, що неправомірною вигодою є «грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав» тощо [1]. Зважаючи на подане тлумачення, у суб'єктів, яких стосуються положення антикорупційного законодавства повинно сформуватися сприйняття окремих заборон під час виконання ними службових або посадових обов'язків. При цьому в зазначеному Законі України було вміщено також поняття «корупція», однак воно мало вигляд вже більш розширеного, осмисленого в правовому аспекті поняття. Так, законодавець розглядав корупцію як «використання особою, зазначеною в частині першій статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в частині першій статті 4 означеного Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з цим можливостей» [1; 2]. Слід зауважити, що в ч. 1 ст. 4 досліджуваного нами Закону вміщено досить широкий перелік службових і посадових осіб, на яких розповсюджується дія нормативно-правового акту. Згодом його було частково перенесено до оновленого Закону у сфері запобігання корупції. Поступово уповноважені органи у сфері попередження та запобігання корупції, аналізуючи чинні законодавчі програми, дійшли висновку, що окремі антикорупційні положення, які набули актуальності та закріпилися як звичай, необхідно зафіксувати в рамках чинного антикорупційного законодавства. Закон України «Про запобігання корупції» прийнятий 14 жовтня 2014 року з метою комплексного реформування системи запобігання корупції у відповідності до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав [3]. Натомість Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» втратив чинність дещо пізніше, у 2016 році, тому певний час в рамках українського кримінального законодавства була наявна правова колізія.

В Законі України «Про запобігання корупції» поняття «корупція» та «неправомірна вигода» були перенесені, однак дещо доповнені та розширені, в окремих аспектах набули нового тлумачення і змісту:

- корупція – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 даного Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

- неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав [3].

Встановивши наявність прогалини та певної понятійної неточності в рамках чинного антикорупційного законодавства, поняття «неправомірна вигода» доповнено складовою «будь-які інші вигоди матеріального або нематеріального характеру», що означає остаточне розширення спектру благ, отримання яких вважається отриманням неправомірної вигоди тощо. Введення словосполучення «будь-які інші вигоди матеріального або нематеріального характеру» закріпило категоричну позицію держави в забороні поширення корупційних тенденцій.

Оновлений Закон закріпив чимало нових термінів. Серед яких слід виокремити виокремлення поняття «правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом України «Про запобігання корупції» вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову

відповідальність тощо» [3]. Таким чином, законодавець визначає, що не всі ситуативні моделі, в яких фігурують окремі елементи неправомірної вигоди, можна вважати корупцією. Діяння, пов'язане з корупцією, порушує певні заборони та обмеження, однак його не можна за рівнем шкідливості ставити поряд з корупційним правопорушенням, яке слід охарактеризувати як виявлення умислу особи на заволодіння певними благами. Саме тому можемо підкреслити позитивний аспект в оновленому кримінальному законодавстві, адже створення варіантів кваліфікованої оцінки діяння, дозволить, не порушуючи права особи та суттєво не обмежуючи їх, реалізувати положення антикорупційного законодавства.

Нами також досліджено класифікативний розподіл конфлікту інтересів, адже в попередньому нормативно-правовому акті закріплено лише конфлікт інтересів. Під даним поняттям розуміють «суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами особи чи близьких їй осіб та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень» тощо. Однак в оновлених положеннях тлумачення поняття «конфлікт інтересів» вже не має такого вигляду, оскільки на даний момент виокремлено та розтлумачено поняття «реальний конфлікт інтересів» та «потенційний конфлікт інтересів», які між собою також мають ряд спільних та відмінних ознак:

- реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [4, с. 457];

- потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [3].

На нашу думку, не менш знаковим в рамках Закону України «Про запобігання корупції» є висвітлення поняття «приватний інтерес», адже попередній Закон хоча і містив дане поняття в рамках терміну «конфлікт інтересів», однак не розкривав його.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» «приватний інтерес – це будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях» тощо [3].

Поняття «приватного інтересу» об'єднують означені вище тлумачення конфлікту інтересів, саме тому законодавцем прийнято цілком обґрунтоване рішення про висвітлення і закріплення поняття «приватний інтерес». У визначенні даного поняття центральним елементом є закріплення особистого: сімейних, дружніх та інших стосунків, які мотивують посадову особу діяти певним чином [5].

Поняття «неправомірна вигода» вже не є абсолютно новим поняттям для кримінального права України, тому у своїх дослідженнях науковці досліджують термін під іншими кутами. Наприклад, Ю. Гродецький в рамках наукової статті, опублікованої 2013 року зазначає, що «поняття «неправомірна вигода» є новим для кримінального права України, а тому дослідження його змісту й ознак має першочергове значення». В момент запровадження інституту неправомірної вигоди та упорядкування механізмів притягнення винних осіб до певного виду відповідальності усе це мало дещо інший вигляд. Так, дослідник акцентував увагу на ретроспективі становлення антикорупційного законодавства, зазначаючи, що «визначення розглядуваної категорії було наведено в п. 1 примітки до ст. 235-1 КК України, згідно з яким неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги матеріального або нематеріального характеру, що їх обіцяють, пропонують, надають або отримують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, без законних на те підстав». Поняття «неправомірна вигода» в «первісному» вигляді виглядало саме так, однак протягом численних трансформацій сьогодні набуло дещо іншого вигляду та звучання,

резонуючи із сучасними правовими реаліями. Зокрема, сучасна інтерпретація розглядуваної категорії дещо змінилася порівняно з попередньою, яку містив п. 1 примітки до ст. 235-1 КК України. Поруч з правками редакційного характеру нове її трактування має й інші відмінності. Так, послуги позначаються вже без вказівки на 2 їх види - матеріального або нематеріального характеру, а перелік цінностей, за допомогою яких розкривається зміст неправомірної вигоди, доповнено нематеріальними активами [6, с. 118-120].

Крім того, до аспектів розширення змісту поняття «неправомірна вигода» слід віднести також введення поняття «зловживання впливом». Для того, щоб повно і всебічно розкрити вказану категорію, ми звернулися до положень Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 173), ратифікованої Україною 18.10.2006 року, відповідно до ст. 12 якої кожна Сторона вживатиме таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для встановлення у своєму національному законодавстві кримінальної відповідальності за умисне вчинення обіцяння, пропонування чи надання прямо або опосередковано будь-якої неправомірної переваги будь-якій особі, яка заявляє чи підтверджує, що вона може за винагороду зловживати впливом на прийняття рішень будь-якою особою, незалежно від того, чи така неправомірна перевага призначена для неї особисто чи для іншої особи, а також вимагання, одержання або прийняття пропозиції чи обіцянки надання такої переваги у винагороду за такий вплив незалежно від того, чи такий вплив дійсно здійснюється, чи призводить до бажаного результату [7; 8]. Поняття «зловживання впливом» описує явище нецільового використання наданих особі повноважень, що призводить до порушення низки принципів і засад права, зокрема положень чинних нормативно-правових актів, основою ідеєю яких є стратегія дій уповноважених осіб в рамках правового поля. Зловживання впливом до недавнього часу не було впроваджено в положення кримінального законодавства, а також до спеціалізованого закону у сфері запобігання та протидії корупції. Однак від 2011 року із новими змінами до 2020 року у Кримінальному кодексі України на даний момент закріплена та застосовується норма про зловживання впливом відповідно до ст. 369-2 КК України [9]. Відповідно до положень зазначеної правової норми пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди для себе чи третьою особою за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або пропозиція чи обіцянка здійснити вплив за надання такої вигоди, поєднане з вимаганням такої вигоди [9; 10, с. 243-247]. Зважаючи на формулювання поняття «зловживання впливом», можна вивести наступну закономірність: отримання службовою або посадовою особою неправомірної вигоди передбачає виконання певних завдань з метою отримання грошової або іншого виду винагороди, однак при цьому особа виконує певні маніпуляції, які вона вважає необхідними для досягнення визначеного результату. Якщо мова йдеться про зловживання впливом, то тут ми звертаємося до принципово інших положень, зокрема тих, що особа не повинна та не передбачає виконання певних дій або операцій, адже для отримання неправомірної вигоди у вигляді певних благ для себе або третіх осіб необхідно всього лише вплинути на прийняття рішення певною особою. При цьому кримінальне судочинство повинно формувати надійну та ефективну практику притягнення винних осіб у вчиненні кримінального правопорушення у вигляді зловживання впливом, до кримінальної відповідальності, оскільки на даний момент високий рівень корумпованості правової системи України формує сприятливі умови для протидії формування фактичних даних в рамках досудового розслідування. Не виключенням є випадки, коли слідчі або інші службові особи, уповноважені на проведення досудового розслідування, стикаються із відсутністю аргументації для подальшої побудови доказової бази у кримінальних провадженнях за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 369-2 КК України [9].

Слід зауважити, що, незважаючи на зазначені вище ризики, випадки притягнення до кримінальної відповідальності за зловживання впливом не є поодинокими. Даний факт підтверджується пошуком вироків, винесених органами судової влади, щодо винних осіб

у вчиненні зазначеного кримінального правопорушення. На нашу думку, в рамках даного дослідження понятійного апарату неправомірної вигоди та пошуку істинних значень її елементів доцільно привести декілька рішень суду з даного питання:

– ОСОБА_5 займаючи посаду начальника відділу безпеки дорожнього руху Управління патрульної поліції в Одеській області Департаменту патрульної поліції, будучи працівником правоохоронного органу, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій та їх наслідки, одержав неправомірну вигоду від ОСОБА_6 за здійснення впливу на начальника Управління патрульної поліції в Одеській області ОСОБА_7 при затвердженні дозволів ОСОБА_8 на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні і супроводження їх автомобілями поліції. Так, на початку 2023 року, але до 07.02.2023, ОСОБА_8 звернувся до свого знайомого працівника УПП в Одеській області ДПП ОСОБА_6, з метою уточнення умов перевезення великогабаритного вантажу. Останній знаючи, що посаду керівника відповідного профільного підрозділу з цього питання, а саме начальника відділу безпеки дорожнього руху Управління патрульної поліції в Одеській області Департаменту патрульної поліції займає ОСОБА_5, звернувся до нього. ОСОБА_5 повідомив ОСОБА_6, що отримання вказаного дозволу на перевезення великогабаритного вантажу та його супроводження можливе при затвердженні Начальником Управління патрульної поліції в Одеській області відповідних документів та за умови передачі ОСОБА_5 в залежності від обставин суми неправомірної вигоди у сумі від двох до трьох тисяч доларів США за здійснення впливу на начальника УПП в Одеській області та переконання останнього у їх затвердженні. При цьому зазначив, що у зв'язку з тим, на момент їх розмови відбувались резонансні затримання посадовців за підозрою вчинення корупційних правопорушень, необхідно щоб ОСОБА_8 не поспішав з подачею документів та перечікав певний час. 28.03.2023 приблизно о 00.00 годині, перебуваючи на території УПП в Одеській області ДПП, за адресою: місто Одеса, вул. Академіка Корольова, 5, ОСОБА_5 отримав у ОСОБА_6 500 доларів США, за здійснення впливу на начальника УПП в Одеській області ОСОБА_7 впливу з метою затвердження останнім дозволу ОСОБА_8 № 2023-13855101-1 НГ та виділення відповідного супроводу у кількості однієї машини з екіпажем з двох осіб для супроводження вантажу 29.03.2023. При отриманні неправомірної вигоди ОСОБА_5 отримавши 500 доларів США особисто у руки, повернув ОСОБА_6 частину суми у розмірі 200 доларів США (вирок Київського районного суду м. Одеси від 01.12.2023 року; справа № 947/31342/23, провадження № 1-кп/947/1299/23 [11];

– 16.06.2023, близько 18 год. 55 хв., поблизу кафе «Вітряк», розташованого за адресою: вул. Марценюка, буд. 2, м. Корсунь-Шевченківський, Черкаська область, працівники сектору реагування патрульної поліції Відділення поліції № 1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області зупинили автомобіль «Honda», іноземний реєстраційний номер НОМЕР_1 під керуванням ОСОБА_4, на передньому пасажирському сидінні якого також перебував Особа 1. Під час перевірки документів водія було встановлено, що ОСОБА_4 керував вказаним транспортним засобом без водійського посвідчення та свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, у зв'язку із чим відносно останнього було складено протокол про адміністративне правопорушення, а вказаний автомобіль-тимчасово вилучено. У подальшому, того ж дня, перебуваючи на тому ж місці, працівниками поліції, які входили до складу слідчо-оперативної групи Відділення поліції № 1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області, у пасажирів вказаного транспортного засобу Особи 1 було виявлено наркотичні засоби, у зв'язку з чим, 16.06.2023 до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі ЄРДР) внесені відомості під № 12023255380000087 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 309 КК України та розпочато досудове слідство, проведення якого було доручено дізнавачу сектору дізнання вказаного відділення поліції ОСОБА_8 і у подальшому, 16.06.2023, близько 19 год. 00 хв., Особа 1 перебуваючи поблизу кафе «Вітряк», розташованого за адресою: вул. Марценюка, буд. 2, м. Корсунь-Шевченківський, Черкаська область, діючи з прямим умислом, усвідомлюючи суспільно небезпечний

характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки і бажаючи їх настання, і достовірно знаючи про незаконність своїх дій, реалізуючи умисел направлений на уникнення від настання можливої кримінальної відповідальності, звернувся до начальника Відділення поліції № 1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області капітана поліції ОСОБА_7, який перебував поруч з указаним місцем. При цьому Особа 1 не будучи юридично обізнаним, що ОСОБА_7 не наділений повноваженнями дільника, визначеними ст. 40-1 КПК України, запропонував останньому неправомірну вигоду у виді грошових коштів в сумі 25000 грн. за вирішення ним, тобто ОСОБА_7, питання щодо невнесення підлеглими йому працівниками відділу поліції відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, шляхом здійснення впливу, з урахуванням службового становища, на дільника, тобто особу уповноважену на виконання функцій держави. Після цього, 05.07.2023 об 11 год. 43 хв. ОСОБА_4, на виконання спільного плану з Особою 1 та Особою 2, перебуваючи в приміщенні службового кабінету начальника Відділення поліції №1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області ОСОБА_9, що розташований за адресою: вул. Ярослава Мудрого, 36 м. Корсунь-Шевченківський, Черкаська обл., усвідомлюючи протиправність своїх дій, діючи умисно та цілеспрямовано, будучи достовірно обізнаним, про те, що начальник відділення поліції № 1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області ОСОБА_7 є особою, яка здійснює функції представника влади службовою особою, яка займає відповідальне становище, виконуючи інструкції Особи 2 та Особи 1 надав неправомірну вигоду ОСОБА_7, а саме грошові у розмірі 500 Євро, що згідно курсу Національного банку України станом на 05.07.2023 складало 19927 гривень 15 копійок за не притягнення Особи 1 до кримінальної відповідальності за зберігання наркотичних речовин та повернення вилученого автомобіля, шляхом здійснення впливу на дільника Відділення поліції №1 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області, тобто особу, уповноважену на виконання функцій держави, з використанням наданого ОСОБА_7 службового становища (вирок Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області від 05.12.2023 року; справа № 699/1127/23; номер провадження № 1-кп/699/163/23 [12].

Із викладених у вироках аргументованих даних вбачаємо, що службові та посадові особи з метою одержання неправомірної вигоди, звертаються до застосування вагомості наданих їм повноважень або власного авторитету для того, щоб вплинути на певним чином залежних від них осіб. В переважній більшості випадків вказані особи через моральні та матеріальні аспекти не мають можливості висвітлити вказані протиправні дії на кшталт зловживання впливом [13, с. 253-254].

Також слід наголосити на тому, що, незважаючи на нерозривність теорії і практики, існує необхідність у дослідженні та вивченні теоретичного розрізу понять з метою подальшого їх розуміння на практиці. Поняття «неправомірної вигоди» є глибокою та конструктивною категорією, яка вміщує в себе чималу кількість елементів, що також мають власний зміст і понятійний апарат [14, с. 205].

Висновки. Поняття неправомірної вигоди в кримінальному праві України досить диференційоване, а його розуміння ускладнюються ще також поліфонією його структурних елементів. Структурні елементи вказаного терміну також повинні бути розкриті та пояснені належним чином, оскільки на практиці виникає чимало проблемних питань в результаті неправильного застосування положень чинного антикорупційного законодавства і в кращому випадку це призводить до порушення принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Зважаючи на це, ми вважаємо за доцільне звернути увагу на дослідження фахівцями в галузі антикорупційного правозастосування положень чинного Закону України «Про запобігання корупції» та наявні розбіжності із нормативно-правовим актом, який втратив чинність. Також досить важливим аспектом є і залишається формулювання роз'яснень не тільки порядку застосування, але й походження термінопонять із загальним поняттям «неправомірної вигоди», їх зв'язки з іншими правовими категоріями. Також не менш

важливим є дослідження наукової позиції щодо розуміння неправомірної вигоди, порядку і правил протидії корупції в Україні у відповідності до європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України № 3206-VI, втратив чинність 01.09.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України №221-VII в редакції від 08.07.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-18#n75> (дата звернення: 01.12.2023).
3. Про запобігання корупції: Закон України № 1700-VII в редакції від 19.10.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. *Офіційний вісник України*. 2010. №10. С. 506.
5. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 1998.
6. Гродецький Ю.В. Поняття неправомірної вигоди у кримінальному праві України. *Проблеми законності*, 2013/121. С. 118-129.
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: міжнародно-правовий акт №994_101, ратифікований 18.10.2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text (дата звернення: 01.12.2023).
8. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України №252-V, прийнятий 18.10.2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-16#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
9. Кримінальний кодекс України: Закон України №2341-III в редакції від 01.12.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
10. Кримінальне право України: особл. ч.: підруч. 4-те вид., перероб. і доп. За ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Х.: Право, 2010. 608 с.
11. Єдиний державний реєстр судових рішень: офіційний веб-сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115454262> (дата звернення: 01.12.2023).
12. Єдиний державний реєстр судових рішень: офіційний веб-сайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115411477> (дата звернення: 01.12.2023).
13. Крайник Г. С. «Новели антикорупційного законодавства» *Форум права*. 2013. №2. С. 253-258.
14. Осадчий В. І. *Корупційні злочини*: монографія. К.: Видавництво Європейського університету, 2016. 82 с.

